

„Spanjščice“, ki jo je priobčil Rodoljub Ledinski (Žakelj) v „Novicah“. Pesem se glasi takole:

Spanjščice.¹⁾

Lepe spanjščice cvetele,
drobne ptičice so pele;
Mina je solzé točila,
tiho srcu govorila:
„Bolno srce, vrt pelena,
za te roža ni nobena;
vse je za te odcvetelo,
kam, sirota, se boš delo?“

Lepe spanjščice cvetele,
drobne ptičice so pele;
Mina je solzé točila,
tiho srcu govorila:
„Bolno srce, prazno cvetja,
brez veselja si in petja;
za te ptice so odpele
sladke pesmi in vesele

Lepe spanjščice cvetele,
drobne ptičice so pele;
Mina je solzé točila,
tiho srcu govorila:
„Spanjščice bom vse pobrala,
ž njih si posteljo postlala;
ptičice bom polovala,
bridko pesem jih učila.“

Spanjščic si je res nabrala,
ž njih si posteljo postlala;
ptičic si je nalovila,
res jih pesem je učila:
„Ljubi, tebi vsak dan huje!
Kaj si neki šel na tuje?
Mino ti bo smrt vsnubila,
bridka žalost jo vmorila.“

Spanjščice b'le odcvetele,
b'le so suhe že in vele;
Mina je b'la v njih zaspala,
nikdar več ni s spanjščic vstala.
Ljubi pride 'z daljnih krajev,
pa prepozno dokaj mlajev.
Ptičice so pesmi pele,
pa zanj bridke, nevesele:
„Ljubi, tebi vsak dan huje!
Kaj si neki šel na tuje?
Mino ti je smrt vsnubila,
bridka žalost jo vmorila.“

V Novicah je Ledinski tej pesmi pristavil sledečo razlago: „Spanjščica, Gentiana verna. Tej prelepi cvetki pripisujejo v moji domačiji matere spanjodarno moč in jo rade detetam pod vzglavje devajo, naj bi laglje in raje spali; od tod nje ime. Torej je krasna misel pevčeva, da si otožna Mina iz njih smertno posteljo postelje.“ Lepo je umetnik štilizirane cvetove „spanjščic“ vpletel v sliko in nam tako podal podobico, ki je tem krasnejša, čim preprostejša je.

Medovičeve slike. Na str. 425 podajamo krasno sliko velikega hrvaškega umetnika Medovića. Le žal, da je ne moremo podati v barvotisku, v katerem bi bilo mogoče izraziti tudi krasni kolorit. Na našo prošnjo, da nam naj dovoli reproducirati njegove slike, odpisal nam je gospod Medović: „Meni će biti osobita čast vidjeti moje skromne radnje reproducirane u Vašem vrlo uvaženom listu „Dom in Svetu“ i u tu svrhu poslati ću Vam čim skorije dotične fotografije; samo žalim da Vam fotografiju slike „Žrtva Baku za vrijeme progonstva krstjana“ ne mogu poslati, pošto pravo reprodukcije ne pripada meni, nego firmi Hanfstengel u Monakovu, kojoj sam ja to pravo prodao. Sve ostale, koje budem pri meni imao, poslati ću Vam.“ Ker je Medović res umetnik, ki stremi po pravi lepoti, je pač želeli, da se tudi Slovenci seznaniho ž njim.

¹⁾Prim. Dr. K. Štrekelj: „Slov. nar. pesmi“, I. zvez. str. 291.

To in ono.

† **Jožef Murn.** V Ljubljani je umrl dné 18. ega rožnika pesnik Jožef Murn. Rojen je bil dné 4. sušca 1879 v Ljubljani. Vzgojen je bil v Marijanišču, kjer je obiskoval ljudsko šolo. Po dokončani maturi se je vpisal na pravoslovni fakulteti v Pragi. A ni dokončal vseučiliških nauk. Umrl je v revščini. Stanoval je v stari sladkornici ob Ljubljani, kjer je pred dvema letoma smrt pobrala tudi njegovega tovariša Dragotina Ketteja. Murn je začel pisateljvati že kot gimnazijec in je vstopil v kolo dijaškega društva „Zadruga“. Svoje pesmi je priobčeval več-

noma v „Ljubljanskem Zvonu“ ter se podpisoval „Aleksandrov“.

Dr. Andrija Jagatić. Hrvatje so v Zagrebu položili v veličastnem sprevodu dné 27. vel. travna v grob enega najboljših sinov svoje domovine, ki zapušča častno ime v zgodovini hrvaške književnosti, katoliškega prebujenja in človekoljubnih ustanov. Dr. Andrija Jagatić se je rodil v Martinski vasi dné 11. listopada l. 1850. Gimnazijske in bogoslovne nauke je dovršil v Zagrebu in bil l. 1878. promoviran doktorjem bogoslovja. Že l. 1875. je bil v Po-

žegi prefekt nadškofijskega sirotišča in pozneje suplent na gimnaziji. Dr. Rieger ga je pridobil za sodelnika pri „Katoliškem listu“, kateremu je bil urednik od l. 1877. do 1882. L. 1880. je postal namestni profesor bogoslovja v Zagrebu. Ko je postal dr. Stadler vrhbosenski nadškof, je vzel Jagatića s seboj v Serajevo, kjer je bil s sedanjim ljubljanskim knezoškofom, dr. Jegličem, kanonik vrhbosenski od l. 1882. Štirinajst let je deloval v Bosni neumorno kot dušni pastir in pisatelj. V mladosti je pisal črtice iz hrvaške zgodovine, v Serajevu pa moralno-bogoslovne knjižice in teologične razprave. Ko so vrhbosenski kanoniki ustanovili zabavno-poučni list „Vrhbosno“, je pridno pisal zanj in ga je več let urejeval. Mnogo je potoval in popisal svoja potovanja. Posebno so znane njegove „Putne uspomene i crtice iz svete zemlje“. V Zagrebu je umrl superior usmiljenih sestra, mnogozaslužni Höpferger, ki je razširil ta red daleč po slovanskem jugu. Na smrtni postelji je prosil nadškofa dr. Posilovića, naj izroči težavno vodstvo teh mnogoštevilnih zavodov dr. Jagatiću. L. 1896. je postal Jagatić generalni superior usmiljenk in je prevzel vodstvo ogromnega kulturnega delovanja te kongregacije po celem Balkanu. Petindvajsetletnico svojega mašništva je proslavil s tem, da je v svojem rojstnem mestu ustanovil dekliško šolo. Podaril je svojo rojstno hišo in večje zemljišče usmiljenkam, ki so po njegovem trudu postavile lepo šolo. Prvi hrvaški katoliški shod je bil izvečine njegovo delo. V Zagrebu je ustanovil list „Marijin Cvjetnjak“. Dopisoval je z najuglednejšimi osebami na slovanskem jugu, vedno delujoč za katoliško zavest, za dela krščanske ljubezni in za domoljubje. Kot predsednik Vincencijeve družbe in „Hrvatske katoličke zadruge“ je skrbel tudi za gmotno pomoč revežem. Sv. oče ga je imenoval apostolskim protonotarjem. Zanimal se je tudi za slovenske razmere, privabil Slovence v Zagreb na hrvaški katoliški shod in se tudi sam z več tovariši udeležil drugega slovenskega katoliškega shoda. Naj v miru počiva blagi svečenik, pisatelj in domoljub!

Dr. Albin Bráf Letos obhaja med Čehi petdesetletnico svojega rojstva prof. dr. Albin Bráf, ki je znan po svojih narodno-gospodarskih spisih. Rojen l. 1851. v Třebiču na Moravi, je prišel z očetom na Češko. L. 1874. je dosegel doktorat pravo-slovja in že čez tri leta se je habilitiral kot zasebni docent narodnega gospodarstva na praški univerzi, kateri je ostal zvest tudi potem, ko se je razdelila

po narodnostih. Zaslovel je kot eden njenih prvih učenjakov. Poleg te svoje učiteljske službe je deloval tudi kot deželni poslanec. L. 1888. se je oženil z dr. Riegrovo hčerjo Libušo. Med njegovimi spisi so važnejši: „Dvě nutné opravy“, „Almužna a mzda“, „Studien über die nordböhmischen Arbeiterverhältnisse“ in „Uvěr meliorační“. Mnogo člankov je spisal za narodno-gospodarski del svojega lista „Hlas Národa“. Kot učitelj si je vzgojil mnogo učencev, ki delujejo v njegovem smislu.

Nobelova švedska literarna ustanova. Dne 27. listopada l. 1895. je umrl švedski milionar Alfred Bernhard Nobel. Kot siromašen mladenič se je s tremi brati preselil v Rusijo in si je tam pridobil veliko imetje kot tehnik in kemik. Z izumitvijo nitroglicerina in dinamita je postal milijonar. Nakupil je mnogo ruskih petrolejnih vrelcev in ob smrti zapustil ogromno premoženje. Za slovstvene in znanstvene namene je v oporoki določil švedskemu narodu ustanovo, ki znaša 35.000.000 K. Letos stopi ta ustanova v veljavo. Iz te lepe vsote se bo zidala „Švedska akademija“ v Stockholmu, za katere vzdrževanje je namenjen velik del te zapuščine, in nakupila se bo „Nobelova knjižnica“. Obresti ostale glavnice so odločene za pet slovstvenih in znanstvenih nagrad. Nagrade se bodo razdeljevale takim delom, ki bodo za tekoče leto najbolj koristna vsemu človeštvu. Prvo nagrado dobi fizik, drugo kemik, tretjo medicinec ali fiziolog, četrto umetnik, in peta nagrada je določena za propagando bratstva vseh narodov, svetovnega miru in za razoroženje držav. Pravico do nagrade imajo literati in učenjaki vseh narodnosti, a predložene knjige morajo biti spisane v kakem skandinavskem jeziku, nemško, francosko, angleško ali latinsko. Za ureditev „Nobelove knjižnice“ je določenih 340.000 K, a vzdrževala se bo s četrtno letnih dohodkov ogromne ustanove, katero upravlja „Švedska akademija“ pod kraljevim nadzorstvom. Zdaj so tudi že imenovani poročevalci za slovstva vseh kulturnih narodov — sami švedski književniki. O vseh slovanskih slovstvih poroča Alfred Jensen, ki bo sestavil slovansko temeljno knjižnico z dotacijo 12.000 švedskih kron (okoli 15.000 avstrijskih kron). Sam se ne sme nihče predlagati za nagrado. Prednost imajo predlogi, ki jih stavijo vseučilišča v Upsali, Lundu, Kristijaniji, Kopenhagenu in Helsingforsu. — Drago bi nam bilo, če bi tudi kak Slovenec dobil nagrado za imeniten izum, še ljubše pa, če bi mi dobili takega — mecena!

